

مسلسل: ۱۸۲۶۵

خرداد ۱۴۰۱

ثبت: ۴۹۴

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی»

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۸۲۶۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی»

نام دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)
تهیه و تدوین: مهدی مرادی
ناظران علمی: موسی بیات، کامیل قیدرلو
اظهار نظر کنندگان: محمد بختیاری، محمد عبدالحسین زاده

واژه‌های کلیدی:

۱. خدمات ورزشی تندرستی
۲. وزارت ورزش و جوانان

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۳/۲۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۵	محتوای طرح
۷	عنوان طرح: تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی
۱۰	بررسی طرح
۱۵	جمع‌بندی
۱۷	منابع و مأخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی»

چکیده

سیاستگذار تلاش داشته است که طرح تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی و سازوکار تأسیس و فعالیت مراکز خدمات ورزشی و تندرستی را با محوریت وزارت ورزش و جوانان و پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیشنهاد دهد. بررسی و تحلیل این طرح نشان از معایب و ایرادهایی در قیاس با محاسن آن دارد که مهم‌ترین آنها عبارت است از: تعیین ناصحیح پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی به‌عنوان مرجع علمی ورزش کشور، همپوشانی غالب فعالیت‌های باشگاه‌های ورزشی با مراکز خدمات ورزشی و تندرستی با توجه به اهداف و فعالیت‌های تعریف شده برای آنها در این طرح، ارائه اطلاعات ناقص در خصوص پاسخگویی علوم ورزشی در راستای ارائه خدمات تخصصی تندرستی، مغایرت با اصول و ضوابط نگارش قانون به‌لحاظ شکلی و ماهوی، مغایرت با اصل پانزدهم قانون اساسی، مغایرت با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و عدم نیاز به تعیین سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی با توجه به مفاد جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان.

نکته حائز اهمیت دیگر این است که در جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶^۱ قانونگذار سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی را تعیین نموده است. ازسوی دیگر، این سازوکار جزو وظایف وزارت ورزش و جوانان است که باید آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت ورزش و جوانان تهیه و تدوین شود و در هیئت دولت به تصویب برسد. بنابراین، صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی نیاز به تقنین جدید ندارد و پیشنهاد به رد کلیات این طرح داده می‌شود.

مقدمه

امروزه ورزش و فعالیت بدنی به یک پدیده جهانی تبدیل شده است. تغییرات و تحولات سریع علوم و به تبع آن فناوری ارتباطات، ارزش‌ها و نیازهای انسان قرن جدید را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. ازسوی دیگر، ورزش به دلیل پیوند آن با فرهنگ، اقتصاد و سیاست، ابتدا از تغییرات اجتماعی متأثر می‌شد، ولی هم‌اکنون خود به یکی از عوامل اثرگذار تبدیل شده است.

همچنین، علاقه جهانی به توسعه ابعاد مختلف ورزش افزایش یافته است و اهمیت و ضرورت کسب جایگاهی درخور برای دولت‌ها در رویدادهای بزرگی مثل المپیک، افزایش سهم صنعت ورزش در اشتغال و تولید ناخالص داخلی کشورها شاهد نشان‌دهنده این موضوع است. اما یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها که شاید واضح‌ترین نمود توجه دولت‌ها به

۱. صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت اتحادیه باشگاه‌های ورزشی، باشگاه‌ها، اماکن و مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی پس از بررسی صلاحیت‌های عمومی، اخلاقی، علمی و حرفه‌ای و نظارت بر فعالیت آنها.

ورزش است موضوع توسعه ورزش همگانی است. با وجود فواید بسیار زیادی که ورزش و فعالیت بدنی برای انسان و جامعه به ارمغان می‌آورد، یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی در برنامه‌ریزی و سیاستگذاری جوامع امروزی، رواج فرهنگ بی‌حرکی است. صنعتی شدن جوامع و ورود به دنیای فناوری‌های مختلف و متنوع موجب شده است که تمامی ابعاد زندگی انسان از جمله تحرک او را تحت تأثیر قرار دهد.

گزارش کنترل وزن و چاقی منتشر شده توسط معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۹)^۱ درخصوص شاخص توده بدنی حدود ۱۴ میلیون نفر از دانش‌آموزان ۷ تا ۱۸ سال مقاطع تحصیلی مختلف سراسر کشور نشان می‌دهد که از میان دانش‌آموزان دختر، حدود ۷۱ درصد وزن طبیعی و مطلوبی دارند و حدود ۲۹ درصد دارای عارضه هستند که حدود ۲۴ درصد از اضافه وزن و چاقی (۱۸ درصد اضافه وزن و ۶ درصد چاقی) و حدود ۵ درصد از لاغری رنج می‌برند. همچنین از میان دانش‌آموزان پسر، حدود ۶۳ درصد وزن طبیعی و مطلوبی دارند و حدود ۳۷ درصد دارای عارضه هستند که حدود ۳۲ درصد از اضافه وزن و چاقی (۲۱ درصد اضافه وزن و ۱۱ درصد چاقی) و حدود ۵ درصد از لاغری رنج می‌برند.

ازسوی دیگر، در میان بانوان ۱۸ سال به بالا نیز حدود ۳۱ درصد وزن طبیعی و مطلوب دارند و ۶۹ درصد به‌لحاظ شاخص توده بدنی دارای عارضه هستند که حدود ۶۵ درصد از چاقی و اضافه وزن (۳۵ درصد اضافه وزن و ۳۰ درصد چاقی) و حدود ۴ درصد از لاغری رنج می‌برند. همچنین در بخش آقایان، حدود ۴۲ درصد وزن طبیعی و مطلوب دارند و ۵۸ درصد به‌لحاظ شاخص توده بدنی دارای عارضه هستند که حدود ۵۴ درصد از

۱. معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، گزارش کنترل وزن و چاقی، ۱۳۹۹.

چاقی و اضافه وزن (۳۹ درصد اضافه وزن و ۱۵ درصد چاقی) و حدود ۴ درصد از لاغری رنج می‌برند.^۱

مطالعات پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد^۲ (۱۴۰۰) نشان می‌دهد که عمده‌ترین علت این میزان چاقی در ایران همانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه، رژیم غذایی ناسالم، پرخوری و کم‌تحركی است. میزان مصرف کالری روزانه ایرانی‌ها در دو دهه گذشته از ۲ هزار به ۳ هزار کالری رسیده و این درحالی است که ۹۰ درصد ایرانیان (هر دو جنس) فعالیت فیزیکی کافی ندارند و سهم بانوان در کم‌تحركی بیشتر از مردان است.

نیم‌نگاهی به وضعیت فعالیت بدنی و از حیث گروه‌های سنی (نشان می‌دهد گروه‌های نوجوان و جوان کمترین میزان مشارکت در برنامه ورزشی را دارند)^۳ این فرضیه را تقویت می‌کند که تکنولوژی جدید و سرگرمی‌ها و بازی‌های امروزی به‌عنوان رقیبی جدی برای فعالیت‌های بدنی و کاهش تحرك این قشر از جامعه به سوی خوددگی و سستی عمل می‌کنند. به‌علاوه، هرم سنی جمعیت کشور، روند رو به رشد نرخ سالمندی را نشان می‌دهد^۴ و نتیجه این سه ضلعی افزایش میزان چاقی، کم‌تحركی (کاهش مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزشی) و رشد فزاینده پیری جمعیت کشور بدون شک افزایش روزافزون هزینه خانوارها، نظام سلامت و نظام بیمه‌ای کشور، کاهش بهره‌وری نیروی کار، کاهش

۱. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، طرح استپس، ۱۳۹۵.

۲. اطلاعات و آمار ارائه شده توسط پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد

<https://www.irna.ir/news/84343626>

۳. مرکز آمار ایران، (۱۳۹۴-۱۳۹۳)، نتایج آمارگیری از فعالیت‌ها و رفتارهای فرهنگی خانوار در نقاط شهری کشور.

۴. میرمحمد کاشف، ارتباط بین هزینه‌های ورزشی و درمانی با فعالیت بدنی خانوارهای ارومیه، مجله علوم کاربردی ورزش و تندرستی، ۱۳۹۳.

نشاط عمومی و درنهایت ناکارآمدی نظام اقتصاد فردی و اجتماعی کشور را در پی خواهد داشت.^۱

بنابراین سیاستگذار تلاش داشته است تا در راستای حل این مسئله گام بردارد و در این خصوص ایجاد مراکز خدمات ورزشی و تندرستی را به منظور استفاده و بهره‌مندی از علم روز و فناوری‌های نوین ورزشی در راستای سنجش وضعیت جسمانی و روانی، مشاوره جهت اصلاح و پرورش قابلیت‌های جسمانی و تجویز برنامه تمرینی ورزشی برای اقشار مختلف از جمله کودکان، نوجوانان، افراد بالغ، میانسالان، سالمندان و زنان جهت تندرستی، توسعه آمادگی جسمانی و بهبود عملکرد آنها با محوریت وزارت ورزش و جوانان و پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت ارائه مجوز فعالیت این مراکز پیشنهاد می‌دهد. گزارش پیش‌رو به منظور بررسی محتوای طرح پیشنهادی و شناسایی محاسن و معایب مفاد آن و اظهارنظر در خصوص تأیید یا رد کلیات این طرح تدوین شده است.

محتوای طرح

مقدمه (دلایل توجیهی)

با توجه به تصویب قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان در تاریخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۶، وزارت ورزش و جوانان براساس ماده (۸) این آیین‌نامه ملزم است تا ۶ ماه پس از تصویب این قانون، آیین‌نامه اجرایی آن را تنظیم و به تصویب هیئت وزیران برساند. براساس بند «۱۲» بخش وظایف وزارت در حوزه ورزش، «صدور و لغو پروانه تأسیس و

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش «تحلیل وضعیت مشارکت ورزش همگانی در ایران و تبیین چالش‌ها و موانع کلان»، شماره مسلسل ۱۶۷۸۰، آذرماه ۱۳۹۸.

فعالیت اتحادیه باشگاه‌های ورزشی، باشگاه‌ها، اماکن و مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی پس از بررسی صلاحیت‌های عمومی، اخلاقی، علمی و حرفه‌ای و نظارت بر فعالیت آنها» برعهده وزارت ورزش و جوانان است.

ارائه خدمات تخصصی تندرستی به اقشار مختلف جامعه نیازمند تخصص در حوزه علوم ورزشی بوده و محل تأیید صلاحیت علمی و حرفه‌ای در این خصوص پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌عنوان مرجع علمی ورزش کشور است.

این وزارت براساس بند «۸» اختیارات وزارت در حوزه ورزش باید اقدام به «تسهیل فعالیت دانش‌آموختگان علوم ورزشی برای ارائه خدمت مطلوب به جامعه و نظارت مستمر بر آن» داشته باشد.

با توجه به بیکاری بیش از ۱۰۰ هزار فارغ‌التحصیل حوزه علوم ورزشی در کشور و امکان ایجاد اشتغال برای عده زیادی از افراد متقاضی کار در حوزه ورزش، چنانچه امکان تأسیس مراکز ورزش و تندرستی توسط وزارت ورزش و جوانان با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با محوریت پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی فراهم شود، ظرفیت بسیار بزرگی در کشور برای اشتغال در حوزه علوم ورزشی ایجاد می‌شود.

لذا با استناد به قانون اجازه تأسیس باشگاه و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت و آیین‌نامه اجرایی آن و در راستای اجرایی شدن قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان به شماره ۷۸۳۱۸ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۰، طرح تأسیس «مراکز خدمات ورزشی و تندرستی» با شخصیت حقوقی خصوصی و مستقل از وزارت ورزش و جوانان، ادارات کل تابعه، فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی با نظارت و مجوز فعالیت ازسوی وزارت

ورزش و جوانان و پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی به شرح ذیل پیشنهاد و جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود:

عنوان طرح: تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی

ماده (۱)

تعاریف و اختصارات

الف) وزارت: وزارت ورزش و جوانان

ب) پژوهشگاه: پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری

ج) دانشکده: دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری

د) کمیسیون ماده (۵): کمیسیون ماده (۵) صدور مجوز باشگاه‌ها موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس باشگاه و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت.

ه) مراکز خدمات ورزشی و تندرستی: مراکز خدمات ورزشی و تندرستی به مراکز اطلاق می‌شود که با استفاده و بهره‌مندی از علم روز و فناوری‌های نوین ورزشی در راستای سنجش وضعیت جسمانی و روانی، مشاوره جهت اصلاح و پرورش قابلیت‌های جسمانی و تجویز برنامه تمرینی ورزشی برای اقشار مختلف از جمله کودکان، نوجوانان، افراد بالغ، میانسالان، سالمندان و زنان جهت تندرستی، توسعه آمادگی جسمانی و بهبود عملکرد ورزشکاران، ارزیابی‌های تخصصی فیزیولوژیکی، رفتاری، بیومکانیکی، حرکات اصلاحی و روانشناسی ورزشی جهت ارتقای تندرستی پس از اخذ پروانه‌ها و مجوزهای لازم در چارچوب این طرح خدمات فراگیر ورزشی توسط تیم متخصصان علوم ورزشی به عموم افراد ارائه می‌شود، تأسیس می‌شود که به اختصار مرکز نامیده می‌شود.

تبصره- صدور مجوز برای هریک از مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی فوق براساس نوع درخواست متقاضی به‌صورت جداگانه انجام خواهد گرفت.

ماده (۲)

هدف از تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی عبارت است از:

۱. ارائه برنامه‌های تمرینی به‌منظور حفظ تندرستی و افزایش عملکرد ورزشی
۲. تقویت اعمال فیزیولوژیکی بدن افراد عادی و ورزشکاران مختلف
۳. ارائه رژیم‌های تغذیه ورزشی به‌منظور کنترل وزن و ترکیبی بدنی
۴. راهنمایی و برنامه‌ریزی جهت استفاده از ورزش در حفظ تندرستی عمومی (پیشگیری از ناهنجاری‌های جسمانی و رفع آنها)
۵. ارائه مشاوره و راهنمایی به مدیران ورزشی، مربیان و بازیکنان در حیطه‌های مختلف از جمله، حقوق ورزشی، بازاریابی و ...
۶. تحلیل وضعیت‌های مربوط به رشد حرکتی در کودکان و نوجوانان، تحلیل وضعیت‌های مربوط به یادگیری و اجرای مهارت حرکتی در تمام گروه‌های سنی
۷. مشاوره‌های روان‌شناختی ورزشی و همچنین شناخت ویژگی‌های روانی ورزشکاران و افزایش مهارت‌های روانی
۸. تجزیه و تحلیل توصیفی و کمی اطلاعات بیومکانیک ورزشی برای ورزشکاران و مربیان و مشاوره جهت ارتقای عملکرد ورزشی
۹. آنالیز کمی و کیفی بازی‌ها و رویدادهای ورزشی با استفاده از فناوری‌های نوین و ارائه راهکار مناسب
۱۰. ارائه برنامه تمرین ورزشی برای افراد با نیازهای ویژه

ماده (۳)

الف) مسئولیت صدور پروانه تأسیس مرکز به‌عهده کمیسیون ماده (۵)^۱ و نماینده پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی^۲ براساس دستورالعمل‌های مرتبط به آن خواهد بود. ب) مرکز موظف است نسبت به به‌کارگیری گرایش‌های تحصیلی شامل دانش‌آموختگان رفتار و کنترل حرکتی، آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی، بیومکانیک ورزشی، فیزیولوژی ورزشی، روان‌شناسی ورزشی و مدیریت ورزشی در هریک از حیطه‌های خدماتی که از یکی از مراکز معتبر و مورد تأیید دانشگاهی داخل یا خارج از کشور فارغ‌التحصیل گردیده‌اند، اقدام نماید.

ج) شاغلین مرکز، مشتمل بر اعضای تمام‌وقت و مشاور می‌باشند که بنابر حوزه فعالیت آن مرکز تعیین می‌گردند.

د) حضور نماینده پژوهشگاه/دانشکده تربیت‌بدنی و مسئول آموزش و پژوهش اداره ورزش و جوانان در جلسه کمیسیون ماده (۵) الزامی است.

ه) تأسیس مرکز در هریک از شهرستان‌های استان (تعدد)، با منظور ارتقای تندرستی استان و اولویت‌های مطروحه با نظر اداره کل استان تعیین می‌گردد.

۱. کمیسیون ماده (۵) درخصوص ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس باشگاه ورزشی و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت ۱۳۷۰/۱۰/۱۵ است و ماده (۵) این آیین‌نامه عبارت است از: «پروانه باشگاه‌های ورزشی و مجوز احداث ورزشگاه پس از تأیید هیئتی مرکب از معاون حقوقی و امور مجلس (رئیس هیئت)، مدیر کل حقوقی و امور مجلس، مدیرکل دفتر ارزشیابی نظارت و بازرسی و مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی سازمان تربیت‌بدنی و دو نفر منتخب سرپرست سازمان تربیت‌بدنی، توسط ادارات کل تربیت‌بدنی استان‌ها صادر خواهد شد. مدت عضویت افراد منتخب سرپرست سازمان تربیت‌بدنی در هیئت مزبور دو سال است و انتخاب مجدد آنان مجاز است».

۲. پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

تبصره «۱»- حضور رئیس یا روسای دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی استان مربوطه به‌عنوان نماینده پژوهشگاه جهت صدور مجوز مرکز در کمیسیون ماده (۵) الزامی است (موضوع بند «۵» ماده (۱)).

تبصره «۲»- باشگاه‌های ورزشی و یا مؤسساتی که به‌نحوی فعالیت ورزشی داشته و دارای پروانه فعالیت می‌باشند با معرفی مدیر فنی واجد شرایط می‌توانند متقاضی تأسیس مراکز ارائه خدمات ورزشی و تندرستی باشند.

تبصره «۳»- شرایط عمومی مؤسس مرکز طبق ماده (۲) دستورالعمل شرایط عمومی متقاضیان تأسیس مراکز و سایر دستورالعمل‌های وزارت (کمیسیون ماده (۵)) خواهد بود.

بررسی طرح

الف) محاسن طرح

۱. به‌کارگیری برخی از فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی:

رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در دو دهه گذشته، توسعه‌ای حداکثری در گسترش گرایش‌های مختلف این رشته از جمله مدیریت ورزشی، فیزیولوژی و تغذیه ورزشی، آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی، رفتار حرکتی، بیومکانیک ورزشی و روان‌شناسی ورزشی داشته است و دانشکده‌های تربیت‌بدنی دانشگاه‌های سراسر کشور تحصیلکرده‌هایی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تربیت و پرورش داده‌اند که برخی از آنها جذب دانشگاه‌ها و وزارت آموزش و پرورش و درصدی نیز در حوزه عملیاتی ورزش مشغول به کار هستند و درصدی دیگر نیز با توجه به جمعیت فارغ‌التحصیلان این رشته بیکار هستند که راه‌اندازی این مراکز می‌تواند در جذب بعضی از آنها یاری‌رسان باشد.

۲. ارائه خدمات مشاوره‌ای در حوزه ورزش و تندرستی:

یکی از چالش‌های عمده در حوزه ورزش، نبود مراکز مشاوره عمومی و ارائه‌دهنده خدمات توأمان ورزشی و تندرستی است و ایجاد این مراکز شاید بتواند تا حدودی این نقیصه را برطرف نماید که فرد علاوه بر انجام ورزش در این مراکز، در صورت به وجود آمدن آسیب و ناهنجاری ورزشی جزئی بتواند این موارد را نیز برطرف نماید.

ب) معایب طرح:

۱. تعیین ناصحیح پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به‌عنوان مرجع علمی ورزش کشور:
در مقدمه توجیهی این طرح به پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌عنوان مرجع علمی ورزش کشور اشاره شده است در حالی که دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی غالب دانشگاه‌های کشور در هر دو بخش آموزشی و پژوهشی فعال هستند و به لحاظ قدمت، عمر طولانی‌تری از پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارند بسیار اثربخش عمل کرده‌اند. افزون بر این نهاد پژوهشی دیگری همچون مرکز مطالعات و پژوهش‌های راهبردی وزارت ورزش و جوانان وجود دارد که رسالتی متناظر این پژوهشگاه در وزارت ورزش و جوانان برعهده دارد.

نکته حائز اهمیت دیگر این است که پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم دارای ساختار متمرکز بوده و در تهران مستقر است و در سایر استان‌ها و شهرستان‌های اقصی نقاط کشور نمایندگی یا شعبه ندارد، در حالی که دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در سراسر کشور و در غالب استان‌ها وجود دارند. همچنین ماهیت مأموریت مراکز خدمات ورزشی و تندرستی از حیث استفاده و بهره‌مندی از علم روز و فناوری‌های نوین ورزشی در راستای سنجش وضعیت جسمانی و روانی، مشاوره جهت اصلاح و پرورش قابلیت‌های جسمانی و تجویز برنامه تمرینی ورزشی برای اقشار

مختلف از جمله کودکان، نوجوانان، افراد بالغ، میانسالان، سالمندان و زنان جهت تندرستی، توسعه آمادگی جسمانی و بهبود عملکرد ورزشکاران، ارزیابی‌های تخصصی فیزیولوژیکی، رفتاری، بیومکانیکی، حرکات اصلاحی و روان‌شناسی ورزشی جهت ارتقای تندرستی بیشترین تناسب را با رشته‌های تحصیلی زیرمجموعه علوم ورزشی دارد که در دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی سراسر کشور وجود دارد. بنابراین از حیث صلاحیت صدور مجوز، به طریق اولی دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و جاهت دارند.

افزون بر این، دانشکده‌ها و در رأس آن دانشگاه‌ها مرجع صدور دانشنامه تحصیلی فارغ‌التحصیلان هستند.

۲. همپوشانی غالب فعالیت‌های باشگاه‌های ورزشی با مراکز خدمات ورزشی و تندرستی با توجه به اهداف و فعالیت‌های تعریف شده برای آنها در این طرح:

اهداف تعریف شده برای مراکز خدمات ورزشی و تندرستی و نوع فعالیت آنها و همچنین نوع و حجم فعالیت باشگاه‌های ورزشی سلامت‌محور یا فعال در حوزه عمومی نشان می‌دهد که قرابت فراوانی بین رسالت هر دو نهاد ورزشی وجود دارد و دلیل ایجاد چنین مراکزی با چنین سازوکاری و با وجود ۲۶ هزار باشگاه ورزشی مجوزدار در کشور که فعالیت غالب آنها عمومی و سلامت‌محور است جای سؤال دارد. نکته حائز اهمیت دیگر این است که قانونگذار سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی را در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ مشخص نموده است.

۳. ارائه اطلاعات ناقص درخصوص پاسخگویی علوم ورزشی در راستای ارائه خدمات

تخصصی تندرستی:

با توجه به اینکه مقرر است چنین مراکزی ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی باشند بنابراین تحصیلکرده‌های رشته‌های علوم ورزشی می‌توانند در حوزه‌های ورزشی و تاحدودی حرکات اصلاحی و آسیب‌شناسی ناهنجاری‌های ماهیچه‌ای و اسکلتی ورود کرده و کمک نمایند. ازسوی دیگر، مقوله تندرستی شامل دو حوزه بهداشتی و درمانی می‌شوند که هر دو حوزه به‌ویژه حوزه درمانی به تحصیلکرده‌های رشته‌های زیرمجموعه علوم بهداشتی و علوم پزشکی نیاز دارند و صرف بهره‌گیری از فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی نمی‌تواند برای ارائه خدمات ورزشی و تندرستی کمک‌کننده باشد.

۴. مغایرت با اصول و ضوابط نگارش قانون به‌لحاظ شکلی و ماهوی:

طرح تقدیمی به جهت ایرادات نگارشی متعدد ازجمله در صدر طرح به‌عنوان مقدمه به استناد قانون اجازه تأسیس باشگاه و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت و آیین‌نامه اجرایی آن و در راستای قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مطرح شده است. همچنین در بند «الف» و تبصره «۳» ماده (۳) طرح به دستورالعمل‌های مرتبط اشاره شده است؛ نظر به اینکه در اصول قانونگذاری رعایت مرز تقنین و اجرا از الزامات این امر است و آیین‌نامه در سلسله‌مراتب حقوقی پایین‌تر از قانون قرار می‌گیرد و آیین‌نامه اجرایی قانون که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد در قانونگذاری بعدی وارد قانون جدیدالتصویب نمی‌شود چون شأنیت تقنینی ندارد و اینکه هر قانونی در خودش باید ضمانت اجرا داشته باشد و برای اجرای قانون نیازی به تصویب قانون جدید نداشته باشد. بنابراین در این طرح اصول و ضوابط نگارش قانون به‌لحاظ شکلی و ماهوی رعایت نشده است و نیاز به تجدیدنظر اساسی دارد.

۵. مغایرت با اصل پانزدهم قانون اساسی:

با توجه به لزوم رعایت اصل پانزدهم قانون اساسی، افزون بر اشتباهات متعدد املاتی لغات، لازم است که معادل فارسی کلماتی چون رژیم، فیزیولوژیک، بیومکانیک، آنالیز و ... در متن طرح درج شود.

۶. مغایرت با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری^۱:

طرح ارائه شده و به‌ویژه نهادهای تصمیم‌گیر تعیین شده جهت صدور مجوز فعالیت مراکز با توجه به محتوای جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان با مواردی از بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری از جمله «قابل اجرا بودن قانون و قابل سنجش بودن اجرای آن»، «معطوف بودن به نیازهای واقعی»، «ثبات، نگاه بلندمدت و ملی» و «انسجام قوانین و عدم تغییر یا اصلاح ضمنی آنها بدون ذکر شناسه تخصصی» مغایرت دارد. همچنین طبق اصول نگارش متون قانونی، اشاره به کمیسیون ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی و نیز دستورالعمل‌های مربوط به آن در سراسر این طرح با توجه به اصل سلسه‌مراتب قوانین، خلاف شأن قانونگذاری است.

۱. رعایت اصول قانونگذاری و قانون‌نویسی و تعیین سازوکار برای انطباق لوایح و طرح‌های قانونی با تأکید بر:
 - قابل اجرا بودن قانون و قابل سنجش بودن اجرای آن.
 - معطوف بودن به نیازهای واقعی.
 - شفافیت و عدم ابهام.
 - استحکام در ادبیات و اصطلاحات حقوقی.
 - بیان شناسه تخصصی هریک از لوایح و طرح‌های قانونی و علت پیشنهاد آن.
 - ابتنا بر نظرات کارشناسی و ارزیابی تأثیر اجرای قانون.
 - ثبات، نگاه بلندمدت و ملی.
 - انسجام قوانین و عدم تغییر یا اصلاح ضمنی آنها بدون ذکر شناسه تخصصی.
 - جلب مشارکت حداکثری مردم، ذی‌نفعان و نهادهای قانونی مردم‌نهاد تخصصی و صنفی در فرایند قانونگذاری.
 - عدالت‌محوری در قوانین و اجتناب از تبعیض ناروا، عمومی بودن قانون و شمول و جامعیت آن و حتی‌الامکان پرهیز از استثناهای قانونی.

۷. عدم نیاز به تعیین سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی با توجه به مفاد جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان:

در جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ با موضوع «صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت اتحادیه باشگاه‌های ورزشی، باشگاه‌ها، اماکن و مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی»، قانونگذار سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی را تعیین نموده است. ازسوی دیگر، این سازوکار جزو وظایف وزارت ورزش و جوانان است که باید آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت ورزش و جوانان تهیه و تدوین شود و در هیئت دولت به تصویب برسد که علی‌رغم گذشت ۲۱ ماه از تصویب قانون فوق‌الذکر و تعیین مهلت ۶ ماهه جهت تدوین آیین‌نامه اجرایی این قانون، تاکنون این امر محقق نشده است.

بنابراین، جهت صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی نیاز به قانونگذاری دوباره درخصوص تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی ندارد.

جمع‌بندی

وضعیت فعالیت بدنی گروه‌های سنی مختلف به‌ویژه نوجوانان و جوانان این فرضیه را تقویت می‌کند که تکنولوژی جدید و سرگرمی‌ها و بازی‌های امروزی به‌عنوان رقیبی جدی برای فعالیت‌های بدنی و کاهش تحرک این قشر از جامعه به سوی خمودگی و سستی عمل می‌کنند. به‌علاوه، هرم سنی جمعیت کشور، روند رو به رشد نرخ سالمندی را نشان می‌دهد و نتیجه این سه ضلعی افزایش میزان چاقی، کم‌تحرکی (کاهش مشارکت مردم

در فعالیت‌های ورزشی) و رشد فزاینده پیروی جمعیت کشور بدون شک افزایش روزافزون هزینه خانوارها، نظام سلامت و نظام بیمه‌ای کشور، کاهش بهره‌وری نیروی کار، کاهش نشاط عمومی و در نهایت ناکارآمدی نظام اقتصاد فردی و اجتماعی کشور را در پی خواهد داشت.

بنابراین سیاستگذار تلاش داشته است تا در راستای حل این مسئله گام بردارد و در این خصوص ایجاد مراکز خدمات ورزشی و تندرستی را به منظور استفاده و بهره‌مندی از علم روز و فناوری‌های نوین ورزشی در راستای سنجش وضعیت جسمانی و روانی، مشاوره جهت اصلاح و پرورش قابلیت‌های جسمانی و تجویز برنامه تمرینی ورزشی برای اقشار مختلف از جمله کودکان، نوجوانان، افراد بالغ، میانسالان، سالمندان و زنان جهت تندرستی، توسعه آمادگی جسمانی و بهبود عملکرد آنها با محوریت وزارت ورزش و جوانان و پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت ارائه مجوز فعالیت این مراکز پیشنهاد می‌دهد.

بررسی محاسن و معایب این طرح نشان می‌دهد معایب این طرح به لحاظ کمی و کیفی قابل قیاس با محاسن آن نیست و معایب بسیار اثرگذاری دارد که شامل ارجاع ناصحیح به پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به عنوان مرجع علمی ورزش کشور، یکسان بودن غالب فعالیت‌های باشگاه‌های ورزشی با این مراکز با توجه به اهداف و فعالیت‌های تعریف شده برای آنها در این طرح، ارائه اطلاعات ناقص در خصوص پاسخگویی علوم ورزشی در راستای ارائه خدمات تخصصی تندرستی، مغایرت با اصول و ضوابط نگارش قانون به لحاظ شکلی و ماهوی، مغایرت با اصل پانزدهم قانون اساسی، مغایرت با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و تعیین سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی در جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان می‌شود.

نکته حائز اهمیت دیگر این است که در جزء «۱۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ که محتوای آن عبارت است از «صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت اتحادیه باشگاه‌های ورزشی، باشگاه‌ها، اماکن و مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی پس از بررسی صلاحیت‌های عمومی، اخلاقی، علمی و حرفه‌ای و نظارت بر فعالیت آنها»، قانونگذار سازوکار صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی را تعیین کرده است. ازسوی دیگر، این سازوکار جزو وظایف وزارت ورزش و جوانان است که باید آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت ورزش و جوانان تهیه و تدوین شود و در هیئت دولت به تصویب برسد که علی‌رغم گذشت ۲۱ ماه از تصویب قانون فوق‌الذکر و تعیین مهلت ۶ ماهه جهت تدوین آیین‌نامه اجرایی این قانون، تاکنون این امر محقق نشده است.

بنابراین، صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی نیاز به قانونگذاری دوباره در خصوص تأسیس مراکز خدمات ورزشی و تندرستی ندارد و پیشنهاد به رد کلیات این طرح داده می‌شود.

منابع و مأخذ

۱. آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس باشگاه ورزشی و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۱۵.
۲. اطلاعات و آمار ارائه شده توسط پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد
<https://www.irna.ir/news/84343626>
۳. سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، بند «۹»، ۱۳۹۸/۷/۶.
۴. قانون اجازه تأسیس باشگاه ورزشی و ورزشگاه توسط مردم با نظارت دولت مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۸.
۵. قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۰۶/۱۶.

۶. کاشف، میرمحمد. ارتباط بین هزینه‌های ورزشی و درمانی با فعالیت بدنی خانوارهای ارومیه، مجله علوم کاربردی ورزش و تندرستی.
۷. مرکز آمار ایران، (۱۳۹۳-۱۳۹۴)، نتایج آمارگیری از فعالیتهای و رفتارهای فرهنگی خانوار در نقاط شهری کشور.
۸. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش «تحلیل وضعیت مشارکت ورزش همگانی در ایران و تبیین چالش‌ها و موانع کلان»، شماره مسلسل ۱۶۷۸۰، آذرماه ۱۳۹۸.
۹. معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش، گزارش کنترل وزن و چاقی، ۱۳۹۹.
۱۰. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، طرح استپس، ۱۳۹۵.

11. <https://vakiltop.com/blog/hierarchy-of-rules>